

DROP'IN pedagogu mācību ziņojums

- Eiropas Savienības projekts, koordinējošā organizācija “Pistes Solidaires”

103

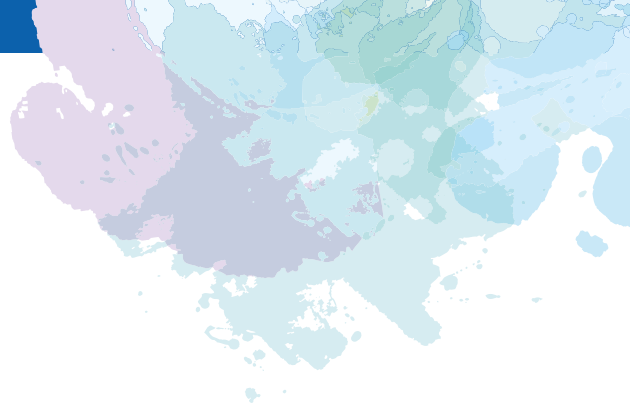
Līdzfinansē
Eiropas Savienības programma
“Erasmus+”

Līdzfinansē
Eiropas Savienības programma
“Erasmus+”

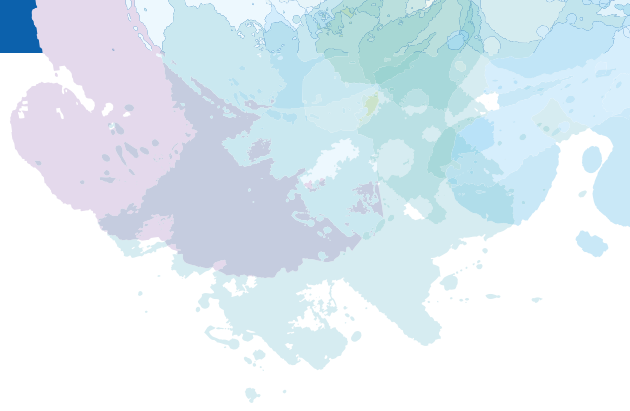

DROP'IN pedagogu mācību ziņojums

- Eiropas Savienības projekts, koordinējošā organizācija “Pistes Solidaires”

Šis ziņojums atspoguļo projekta “DROP IN” rezultātus, kas sasniegti pedagogu mācību fāzē, balstoties uz pedagogu un skolēnu refleksijām par iesaisti projektā.

Saturs:

Ievads.....	6
I- Projekts “DROP IN” un apzinātās vajadzības.....	7
II- Izglītības specifika un caurviju aspekts.....	8
III- Sadarbības pieeja kā neformālās izglītības pamats.....	10
IV- Skolotāja loma.....	11
A. No skolotāja - par skolotāju-atbalsta personu	
B. Aktivitātes kodolā - sadarbībā balstīta mācīšanās	
C. Noderīgas prasmes, ko izmantot un attīstīt šeit un tagad!	
D. Sadarbības vērtējums ienāk klases darbā!	
E. Sadarbībā balstīta mācīšanās - tikpat laukietilpīga kā klasiskā mācību stunda	
V- IESAISTIES: pedagogus māca pedagogi. Kas par skolu!.....	13
A. Pedagogu mācību ietvars un ieviešana partnervalstīs	
B. Divas tipiskas mācību dienas	
C. Pedagogu izvērtējums	
VI- No sadarbībā balstītas mācību pieejas - uz ilgtspējīgu izglītību.....	20
A. Kas slēpjas aiz metodēm? Ceļā uz sociālajām prasmēm un kolektīvo inteliģenci	
B. Prasmes ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai: mācot nākotnes aktīvos pilsoņus	
VII- Audzējot prasmes.....	24
Noslēgums.....	28

Ievads

Priekšlaicīga mācību pārtraukšana (turpmāk - PMP) ir ilgstošs process: neviens nepieņem lēmumu pārtraukt mācības vienas dienas laikā. Tas ir process, kas var tikt novērsts, apzināts un mainīts, pielietojot atbilstošus rīkus. Vairāk nekā 1 no 10 skolēniem Eiropas Savienībā ir priekšlaicīgi pārtraucis mācības. Ar jēdzienu PMP jaunieši Eiropas Savienībā (turpmāk - ES) izprot jebkuru cilvēku, kurš ir pilnībā ieguvis vienīgi pirmsskolas, sākumskolas vai pamatskolas izglītību vai kurš ir uzsācis un mazāk nekā divus gadus turpinājis mācības vidējās izglītības iestādē.

Tā kā obligātās izglītības iestādes apmeklējošo jauniešu vecums atšķiras dažādās ES valstīs, ir grūti precīzi noteikt PMP kvantitatīvos rādītājus, atspoguļojot viendabīgus un atbilstīgus datus par visām dalībvalstīm, raisot jautājumus pat par vienotu izpratni, definējot PMP. Par spīti tam viena no ES prioritātēm izglītības jomā ir panākt, ka līdz 2020. gadam visās ES valstīs priekšlaicīgi mācības pārtraukušo skolēnu īpatsvars ir mazāks nekā 10 %. Tomēr vēl svarīgāk ir izslēgt iespēju priekšlaicīgi pamest mācības, nekā cīnīties ar PMP sekām.

PMP ir reāla sociāla problēma visā Eiropā. Mācības pārtraukušo jauniešu bezdarbnieku īpatsvars pārsniedz 40%. Par piemēru, Francijā ir aprēķināts, ka cilvēks, kurš priekšlaicīgi ir pametis mācības, valstij visā viņa dzīves laikā rada 230 000 eiro lielus zaudējumus. Gada griezumā valstī kopumā tas sastāda 30 miljardus eiro lielus zaudējumus. Pašam jauniešim šī situācija rada virkni sociālu un ekonomisku grūtību. PMP iemesli ir daudzveidīgi un to saknes nav meklējamas skolās vien. Ir kritiski jāpāraugās uz struktūrāliem, kultūras un sistēmiskiem aspektiem, kas ir noveduši pie šīs situācijas. Ir jāatrod pieeja, lai rastu risinājumus sistēmas, skolas, kā arī individuālā līmenī.

Pēdējo gadu laikā ES ir paveikts daudz, lai mazinātu priekšlaicīgi mācības pametušo jauniešu skaitu. Kamēr vairākās valstīs ir vērojami uzlabojumi, dažas piedzīvo PMP kāpumu (piemēram, Bulgārija laika posmā no 2011. - 2016. gadam). Tāpat *Eurostat* dati uzrāda atšķirības pašu valsts ietvaros, īpaši salīdzinot pilsētu un lauku reģionus.

Situācijas uzlabošanā liela uzmanība līdz šim ir veltīta jauniešiem, kuri jau ir pametuši mācības, bet pārāk maz tiek ieguldīts prevencijas pasākumos. Tas liek domāt par rīcībām un projektiem, kas varētu iedrošināt skolēnus turpināt mācības, sniedzot viņiem nepieciešamo motivāciju un respektējot viņu prasības pret mācību procesu.

I- Projekts “DROP IN” un apzinātās vajadzības

Franču organizācija “Pistes-Solidaires” ir realizējusi vairākus Eiropas mēroga projektus, īpaši jaunatnes, izglītības, sociālās un profesionālās integrācijas jomā. Organizācijas un tās partnervalstu darbības mērķis ir alternatīvi risinājumi sociālajām problēmām.

Viena no ES prioritātēm izglītības jomā ir panākt, ka līdz 2020. gadam visās ES valstīs priekšlaicīgi mācības pārtraukušo skolēnu īpatsvars ir mazāks nekā 10 %. Eiropas Komisija sadarbojas ar dalībvalstīm, lai ieviestu visaptverošas stratēģijas, kuru mērķis ir novērst PMP un panākt, ka mācības priekšlaicīgi pametušie jaunieši turpina piedalīties izglītībā un apmācībā.

Ieviešot stratēģijas, tiek ņemti vērā problemātiskie aspekti valstu izglītības vidē:

- PMP ir reāla sociāla problēma, kas ietekmē daudzus iestāžu darbu;
- PMP ietekmē skolotāju ikdienas darbu, neskatoties uz to, ka tiek piedāvāts atbalsts jauniešiem gan mācību, gan personīgās izaugsmes kontekstā;
- Mācību pārtraukšanai ir daudzveidīgi cēloņi, kas mainās laika gaitā un ir grūti risināmi;
- Jaunieši ir motivētāki un vieglāk uztver mācības, ja viņi ir aktīvi un tiek iesaistīti.

Nemot vērā augstāk minēto, projekta pamatā ir pieredzē balstīta mācīšanās pieeja, ko Edgars Deils ir identificējis kā visefektīvāko mācīšanās veidu. Proti, Deils “Pieredzes piramīdā” atspoguļo dažādus mācīšanās veidus un to efektivitāti: mēs atceramies 20% no tā, ko esam dzirdējuši, 50% no tā, ko esam dzirdējuši un redzējuši, un 90% no tā, ko esam darījuši.

Situācijas izpētes rezultāti, spēcīga Eiropas politiskā griba un mūsu pieredze mācību efektivitātes nodrošināšanā ir mudinājusi izstrādāt projektu “DROP IN”, kas cīnās nevis ar PMP sekām, bet veicina jauniešu vēlmi turpināt mācības un stiprina skolēnu un skolotāju motivāciju.

Projekts “DROP IN” fokusējas uz neformālās izglītības metožu izmantošanu, kas “atsvaidzina” formālās izglītības vidi ar mazāk pazīstamām mācīšanās pieejām, veicinot skolēnu iesaisti un adaptēšanos. Projekts ir izstrādāts programmas “Erasmus+” ietvaros, tā partnervalstis ir Itālija, Latvija, Francija, Bulgārija un Beļģija. Projekts uzsver formālās un neformālās izglītības vides saikni un savstarpēji papildinošo aspektu.

Visi projekta partneri ir vienprātīgi, ka ir nepieciešama formālās un neformālās vides mijiedarbība PMP riska mazināšanai. Mācību videi ir nepieciešams balanss, ko nodrošina neformālā izglītība ar brīvprātības principu un formālā izglītība ar savu “obligātuma” raksturu. Turklāt mainīgie sociālekonomiskie procesi Eiropā ievieš savas korekcijas izglītības procesā: skolā satiekas dažādas etniskās un kultūras minoritātes. Formālā izglītība ir saņēmusi jaunu uzdevumu: novērst jauno cilvēku izslēgšanu no sociāliem un ekonomiskiem procesiem un sagatavot viņus patstāvīgai dzīvei daudzveidīgā pasaulē.

Tāpēc kopš 2000. gada formālā skolas kultūra ir piedzīvojusi sava veida uzplaukumu, jo tajā mērķtiecīgi ienāk neformālās izglītības pieejas, kas jauniešus gatavo par pilnvērtīgiem sociāli un politiski aktīviem dalībniekiem, liekot uzsvaru uz sociālo prasmju apguvi tādās jomās kā pilsoniskā sabiedrība, ilgtspējīga attīstība, vīriešu un sieviešu līdztiesība u.c. Šīs pieejas mērķis ir veicināt sociālu un politisku izpratni par skolu kā nozīmīgu vietu izglītības gūšanai un piederības veidošanai. Tāpēc neformālo izglītību var definēt kā metaforisku tikšanās telpu starp skolēnu un zināšanu avotu, starp mācību satura saņēmēju un nosūtītāju jaunās attiecībās, kas izveidotas, lai nodotu pasaulē jau eksistējošu zināšanu nozīmi.

Arī projekta “DROP IN” inovatīvās pieejas centrā ir formālās un neformālās izglītības vides simbioze un papildinošais aspekts. Projekts ir atbalsta instruments tiem jauniešiem, kas ir pametuši mācības un būtu gatavi tās atsākt, kā arī tiem, kam zudusi motivācija mācības turpināt.

Projekts ņem vērā Eiropas līmeņa rekomendācijas, ko izstrādājusi Izglītības un apmācību 2020 darba grupa, kas vienu no prioritātēm ir izvirzījusi cīņu ar PMP:

- Starpnozaru pieejas ieviešana un pastiprināta vairāku iesaistīto pušu un sabiedrības sadarbība, lai risinātu problēmas, par kurām skolām pēc būtības nav zināšanu;
- Jaunu interaktīvu metožu ieviešana un izmantošana sociāla rakstura mācību priekšmetos, piemēram, klases dzīve, skolas dzīve u.c.;
- Nepieciešamība pēc skolotāju izglītošanās visu karjeras laiku;
- Iedrošinājums rast laiku un telpu vienaudžu atbalstam un pieredzes apmaiņai, lai veicinātu tīklošanos.

Pirms pārejam pie mūsu jaunās metodoloģijas analīzes, ir nepieciešams pievērsties formālās un neformālās izglītības pieejas salīdzinājumam un skolotāja nozīmei neformālās izglītības nodrošināšanai.

II- Izglītības specifika un caurviju aspekts

“DROP IN” projekta pamatā ir formālās un neformālās izglītības mijiedarbība un savstarpēji papildinošais aspekts. Būtiska ir sadarbības prakse, kas ir tik ļoti nepieciešama kopīgam darbam un veiksmīgai mācīšanās videi.

Ir daudzi veidi kā mācīties un to izvēle ir atkarīga no pedagoģiskā konteksta. Cilvēki mācās dažādos vecumos un dažādās vidēs: jauniešu centrā, skolā, ģimenē, neformālās sanāksmēs, universitātē, vasaras nometnē, darbā un no ikdienas pieredzes.

Visus šos mācīšanās veidus iespējams izdalīt trīs galvenajās mācīšanās pieejās:

- **Formālā izglītība** ir sistēma, kas ietver pamatzglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības līmeņus, šo programmu apguvi apliecina valsts atzīts sertifikāts, izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments;
- **Neformālā izglītība** ir ikviena strukturēta mācību nodarbība ārpus formālās izglītības sistēmas, kas ir organizēta kā kursi, konferences, lekcijas, semināri vai darba grupas. Neformālās izglītības mērķis ir apgūt vai uzlabot prasmes, zināšanas un kompetences gan saistībā ar darbu, gan sabiedriskiem un personīgiem mērķiem;
- **Ikdienas mācīšanās** ir process, kad persona ar nolūku kaut ko mācās, bet mazāk organizētā veidā, t.i. bez skolotāja vai pasniedzēja, ar mērķi pilnveidot savas prasmes, iegūt jaunas zināšanas. Ikdienas mācīšanās var notikt sekojošā veidā: 1) pašmācība, izmantojot drukātus materiālus (grāmatas, žurnālus, speciālo literatūru); 2) interaktīva mācīšanās, izmantojot datoru, internetu; 3) apmācība, iegūstot informāciju no radio vai televīzijas raidījumiem, audio-video kasetēm; 4) bibliotēku, mācību centru apmeklējumi; 5) mācīšanās no ģimenes locekļiem, kolēģiem.

Formālā, neformālā un ikdienas mācīšanās pieejas ir viena otru papildinošas un mijiedarbojoties veicina mācīšanās procesu.

Ar fokusu uz neformālo izglītību...

Neformālās izglītības raksturīgākās iezīmes:

- Tas ir plānots mācīšanās process;
- Personīga, sociāla un politiska izglītošanās jauniešiem;
- Tiek pielāgota dažādu kvalifikāciju prasmju pilnveidei;
- Ārpus formālās izglītības pastāvoša, bet to papildinoša;
- Līdzdalība ir brīvprātīga;
- Mācības pēc izstrādātas programmas realizē treneri.

Neformālā izglītība dalībniekiem nozīmē: izvēles brīvību, jautrību, radošumu, līdzdalību, mācīšanos, aktivitātes, spēles, prasmes, pieredzi, vienkāršu mācīšanās veidu, spontānu mācīšanos, darīšanu, mēģināšanu, dažādus skatu punktus un iespējas, brīvību, svarīgu informāciju, pašvadītu mācīšanos... visu iespējamais.

Svarīgi zināt! Neformālās izglītības metodes skolas vidē tiek izmantotas reti. Skolotājiem nav nepieciešamās pieredzes procesa vadīšanai, turklāt neformālā izglītība bieži vien tiek izslēgta no formālās izglītības vides, neskatoties uz to, ka tās veiksmīgi viena otru papildina. Ir iespējams veiksmīgi integrēt neformālās izglītības metodes skolas mācību procesā, panākot labus rezultātus ar skolēnu aktīvu iesaisti.

Neformālā mācību procesā izglītojamais piedzīvo reālu pieredzes situāciju jeb izdzīvo pieredzi, mācoties darot un reflektējot par mācīšanos. Tādējādi par ļoti svarīgu aspektu, izmantojot neformālās izglītības metodes, kļūst pašrefleksija. Neformālās izglītības uzdevumi pēc savas dabas ir veidoti uz pieredzes gūšanu (simulācijas, lomu spēles, u.c.), nodrošinot līdzdalīgu ieguldījumu aktivitātes norisē. Metodi no vienas puses strukturē aktivitātes vadītājs un no otras puses veido dalībnieks ar savām pieredzēm un zināšanām.

Edgara Deila izstrādātā "Pieredzes piramīda" (1969) skaidri parāda, kā līdzdalībā balstītas metodes veicina mācīšanās efektivitāti. Cilvēks spēj atcerēties vismaz 70% mācību satura, aktīvi piedaloties tā viedošanā jeb mācoties aktīvi (rakstot un verbalizējot). Papildus motivācija ir brīvprātīgs līdzdalības princips, kas liek uzņemties atbildību par sevis izvēlētu izglītošanās ceļu.

III- Sadarbības pieeja kā neformālās izglītības pamats

Projektā “DROP IN” mēs īpašu nozīmi piešķiram divām atšķirīgām, bet savstarpēji papildinošām neformālās izglītības metodēm:

- Sadarbības metodes;
- Kopsadarbības metodes.

Situācijās, kad skolēniem nākas darboties kopīgā uzdevumā, parasti netiek īpaši izdalītas atšķirības starp jēdzieniem “sadarbība” un “kopsadarbība”. Tomēr starp tiem pastāv būtiskas atšķirības, aplūkosim, kas tad kopīgs un atšķirīgs ir šiem jēdzieniem.

Jēdziens **sadarbības mācīšanās** attiecas uz situācijām, kad izglītojamais piedzīvo individuālu izaugsmi, sadarbojoties ar citiem. Turpretim **kopsadarbības mācīšanās** attiecas uz indivīdu kopumu, kas piedzīvo kopīgu mācīšanos no savstarpīgas mijiedarbības.

Izglītojamā iesaiste un attīstība ir daudzu skolu prioritāte. Lai gan abu metožu mērķis ir viens un tas pats (sniegt iespēju skolēniem sadarboties vienam ar otru un reflektēt par šo mācīšanās pieredzi), ir svarīgi izprast atšķirības pirms to izmantošanas mācību procesā.

Sadarbības un kopsadarbības mācīšanās: līdzīgais

- Balstās uz skolēnu aktīvu līdzdalību, nevis pasīvu instrukciju izpildi;
- Izglītojamie uzņemas atbildību par mācību procesa progresu;
- Skolotāji ir aktivitāšu vadītāji;
- Skolēniem ir jāizpilda konkrēts uzdevums/projekts;
- Veicina komandas darba prasmes un iedrošina sociālai mijiedarbībai;
- Palīdz sagatavot skolēnus darbam un pasaulei;
- Veicina kognitīvās prasmes;
- Rada platformu pieredzes apmaiņai;
- Veicina zināšanu nostiprināšanu;
- Atklāj skolēnu dažādību.

Sadarbības un kopsadarbības mācīšanās: atšķirīgais

Sadarbības mācīšanās: izglītojamie piedzīvo personīgo progresu, kopīgi strādājot komandā vienota mērķa sasniegšanai. Komandas locekļi, kopīgi sadarbojoties skolotāja vadībā, sasniedz mērķi, kas tiek interpretēti viņu personīgo sasniegumu kontekstā. Izglītojamie iemācās labāk paredzēt un izprast atšķirīgo, atpazīt to sevī un citos un izmantot to kā priekšrocību.

Tipiska sadarbības mācīšanās procesa gaita:

- Skolēni darbojas grupās;
- Katra grupa saņem darba materiālus uzdevuma izpildei;
- Aktivitāti skolotājs neuzrauga (bet var iesaistīties ar atbalstu, ja grupai tas ir nepieciešams);
- Izglītojamie novērtē savu un grupas veikumu;
- Izdošanās ir atkarīga no indivīda stiprajām pusēm.

Kopsadarbības mācīšanās: dalībnieki ir savstarpēji atkarīgās attiecībās, līdzīgi kā teātra trupā. Lomas un atbildības ir skaidri definētas, bet ar iespēju savstarpējai mijiedarbībai. Šī sadarbības metode paredz augstu atbildību par uzticēto.

Tipiska kopsadarbības mācīšanās procesa gaita:

- Aktivitātes ir strukturētas, katram dalībniekam ir uzticēta sava loma (ko nosaka skolotājs);
- Skolotājs nodrošina informāciju, ko skolēni var izlasīt un analizēt (vai pasaka, kur šo informāciju atrast);
- Skolotājs novēro, klausās un iejaucas, ja nepieciešams;
- Skolēni iesniedz savu darba rezultātu stundas beigās un saņem par to novērtējumu;
- Grupas panākumi ir atkarīgi no visu grupas dalībnieku ieguldījuma.

Sadarbības un kopsadarbības metožu kopīgās un atšķirības iezīmes nodrošina vairākus ieguvumus:

- Lielākā daļa izglītojamo labāk apgūst mācību vielu, ja viņi ir iesaistīti izglītības procesa un satura veidošanā. Skolēni labāk atceras visu, ko ir uzzinājuši ar aktīvas līdzdalības metodēm un pieredzes apmaiņu starp vienaudžiem. Mācīšanās efektivitāte ir zemāka, iegūstot informāciju pasīvi – no skolotāja teiktā;
- Mācību viela labāk paliek atmiņā, pateicoties sadarbības un kopsadarbības metožu izmantošanai: skolēni atpazīst, izprot un respektē kultūras atšķirības un dažādus skatu punktus;
- Uzlabojas mācīšanās efektivitāte: sadarbības/kopsadarbības metožu izmantošana labāk nekā individuālās mācīšanās metodes uzlabo mācību sasniegumus un mācīšanās kvalitāti;
- Grupu darbs palīdz skolēniem apgūt sociālās prasmes, nodrošinot drošu un strukturētu vidi savstarpējai sadarbībai;
- Apzinoties savu ieguldījuma nozīmi kopīga uzdevuma izpildē, skolēni uzlabo pašapziņu;
- Ir radīta iedrošinoša vide. Sadarbības/kopsadarbības metodes negradē skolēnus pēc viņu spējām – katrs iesaistās pēc savām zināšanām un iespējām.

Nemot vērā sadarbības un kopsadarbības mācīšanās priekšrocības, mēs redzam, ka šādas pieejas var būt ļoti efektīvas, paaugstinot skolēnu motivāciju, uzlabojot līdzdalību un attīstot PMP riska un nelabvēlīgās situācijās esošo skolēnu sasniegumus. Izglītības pieejas, kurās integrētas sadarbības un kopsadarbības metodes, pozitīvi ietekmē mācību vidi. Šīs metodes piedāvā alternatīvas iespējas skolēnu sasniegumu vērtējumam.

Kopīga sadarbība uzlabo skolēnu mācību sasniegumus, veicina uzticēšanos, komunikācijas un problēmu risināšanas prasmes, motivāciju un piedāvā praktiskas mācīšanās iespējas. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai katrs skolotājs iemācītos veicināt līdzdalību un iekļaujošu praksi klasē. Ir nozīmīgi iemācīties attīstīt sadarbības attiecības skolēnu vidū, jo nereti tieši tās ir izglītības procesa pamatā.

Skolēnu un skolotāju vidū jābūt efektīvākai komunikācijai, kas uzplaukst emocionāli komfortablā skolas vidē. Tas nodrošina iekļaujošu izglītību un uz sadarbību un uz uzticēšanos balstītu iesaisti klases dzīvē.

IV- Skolotāja loma

Kad mēs runājam par sadarbībā vai kopsadarbībā balstītu mācīšanos klasē, mēs nedrīkstam arī aizmirst lomu, ko skolotājs uzņemas, daloties ar savām zināšanām un veicinot mācīšanās procesu. Izvēloties un pielietojot mācību uzdevumu vai aktivitāti, skolotājs vienlaikus kļūst arī par moderatoru/fasilitatoru jeb atbalsta personu: skolotāja primārā zināšanu nodošanas funkcija tiek papildināta ar mācību vides radīšanas, grupas dinamikas veidošanas un kopīgas problēmu risināšanas funkcijām. Tas sākotnēji var izklausīties sarežģīti, tāpēc dalāties ar dažiem ieteikumiem, kas varētu palīdzēt.

A. No skolotāja - par skolotāju-atbalsta personu

Būt skolotājam-atbalsta personai ir pavisam kas cits, kā būt tikai skolotājam. Patiesībā, darbojoties kā skolotājam-atbalsta personai, skolotājs vairs nav visu zināšanu avots klasē. Skolotāja-atbalsta personas loma ir iedvesmot skolēnus uzņemties atbildību par viņu pašu mācīšanos. Būtība ir tāda, ka skolotājs atbalsta personas lomā iesaista, virza un iedrošina skolēnus un liek viņiem apzināties jau iegūtās zināšanas.

Dažos vārdos, atbalsta persona...

- Izstrādā darba uzdevumus ar īpašu fokusu vai mērķi;
- Veicina pilnīgu indivīda vai grupas potenciāla attīstību;
- Nodrošina procesus, līdzekļus un tehnikas, kas grupu darbu padara efektīvāku;
- Atgādina kopīgā darba mērķi un vīziju;
- Palīdz risināt konfliktus;
- Organizē un nodrošina komandas darba struktūru;
- Atbalsta mērķu sasniegšanai;
- Ir empātisks;
- Rada mācību procesam atbilstošu vidi un seko līdzi laika ietvaram.

B. Aktivitātes kodolā - sadarbībā balstīta mācīšanās

Lai efektīvi izmantotu neformālo izglītību skolas vidē, galvenajai pieejai skolotāja darbībā jābūt sadarbībai. Svarīgi ir izmantot mācību un mācīšanās metodes, kurās skolēni darbojas kā komanda, lai izpētītu nozīmīgas mācību tēmas vai izstrādātu projektus. Sadarbības mācīšanās pieeja balstās uz ideju, ka mācīšanās pēc dabas ir sociāla darbība, kuras laikā iesaistītie komunicē viens ar otru. Tieši komunikācijas ceļā notiek mācīšanās.

Tādējādi neformālās izglītības un sadarbībā balstītu mācību laikā izglītojamajiem ir iespēja sarunāties ar vienaudžiem, prezentēt un aizstāvēt idejas, apmainīties ar dažādiem viedokļiem, apšaubīt citu pieejas un aktīvi iesaistīties. Skolotājam-atbalsta personai vajadzētu būt ieinteresētai veicināt komunikācijas dinamiku klasē, lai panāktu maksimālu rezultātu neformālās izglītības metožu izmantošanai klasē.

C. Noderīgas prasmes, ko izmantot un attīstīt šeit un tagad!

Neformālās izglītības metožu integrēšana mācību saturā attīsta un veicina dažādas prasmes skolotāja darbā. Tās iespējams klasificēt **4 galvenajos blokos**:

- Mediācijas un moderēšanas prasmes, tādas kā konfliktu risināšana, empātiska komunicēšana, komandas darba strukturēšana;
- Sadarbības mācīšanās prasmes, tādas kā spēja iedrošināt un motivēt skolēnus paust idejas un viedokļus, spēja iedrošināt kopīgam darbam;
- Komandas darba izvērtēšanas prasmes, tādas kā spēja skaidri novērtēt skolēnu iesaisti, izmantojot izvērtēšanas vadlīnijas un dažādus līdzekļus un metodes, pielāgotas katra skolēna vajadzībām;
- Neformālās izglītības pieejas izmantošana: spēja radīt labizjūtā balstītu mācību vidi un pielāgot metodes atbilstoši mācību kontekstam un mērķiem.

Patiesībā, skolotājam ir jāpārvalda dažādas prasmes, no kurām lielākā daļa ir orientētas uz attiecību veidošanu un ir sociāla rakstura. Sociālās prasmes (*soft skills*, angļu val.) var apgūt dažādos izglītības treniņos, sertifikācijas un kvalifikācijas celšanas programmās. Sociālās prasmes ir **saskarsmes prasmes**. Tās ir grūti definējamas un novērtējamas. Saskarsmes un starppersonu prasmes ietver komunikāciju, klausīšanos un empātiju.

D. Sadarbības vērtējums ienāk klases darbā!

Parasti ar mācību sasniegumu vērtējumu mēs saprotam individuālu nevis grupas, komandas vai sadarbības vērtējumu. Tomēr mācību un klases dzīvē sadarbības vērtējumam ir liela nozīme. Sadarbības vērtējumu sniedz katrs grupas loceklis individuāli par kopīgu izaugsmi un sadarbību komandas darba kontekstā, atšķirībā no individuālā vērtējuma, ar ko ierasts novērtēt skolēna personīgos sasniegumus.

Citiem vārdiem, sadarbības vērtējums uzdod jautājumu: “Cik labi MĒS esam?”, tā vietā, lai jautātu: “Cik labs esmu ES?”.

Uzmanība ir jāpievērš mērķim, kas ticis uzstādīts pirms kopīga grupas darba. Vērtējums būs tieši atkarīgs no izvirzītā mērķa – vai tas ir sasniegts un pie kā vēl būtu jāpiestrādā. Sadarbības vērtējums parasti tiek izvērst diskusijas formā. Tomēr tas nenozīmē, ka grupas locekļiem ir jābūt vienotam redzējumam vai slēdzienam attiecībā uz sadarbības vērtējumu. Veiksmīgā sadarbības vērtējumā svarīga loma ir gan diskusijai, gan vienprātīgai, gan arī aspektiem, par kuriem grupas locekļiem nav vienprātības.

Sadarbības vērtējums var izpausties kā...

- Skolotāja novērojumi grupas darba laikā;
- Grupu novērojumi vienai par otru;
- Skolēnu vērtējumi vienam par otru vai arī pašvērtējums saistībā ar savu personīgo ieguldījumu grupas darbā;
- Otra mēģinājuma izmantošana, pēc tam kad grupa saņēmusi palīdzību no skolotāja vai citas grupas;
- Aptaujas anketu, eksāmenu un vērtējumu skalu izmantošana.

Skolotājs, skolēni vai visi kopā var vienoties par sadarbības vērtēšanas kritērijiem. Grupu darbs ir efektīvāks, ja paši skolēni ir iesaistīti vērtēšanas kritēriju noteikšanā. Šos kritērijus aktivitātes noslēgumā var izmantot, lai izvērtētu sadarbības rezultātus.

E. **Sadarbībā balstīta mācīšanās - tikpat laikietilpīga kā klasiskā mācību stunda**

Sadarbībā balstīta mācību stunda prasa tikpat lielu sagatavošanos (sākumā, iespējams, pat lielāku) kā parasta mācību stunda. Skolotāji ir raduši izvirzīt mērķus, kas saistīti ar mācību sasniegumiem. Sadarbības mācīšanās šo perspektīvu paplašina. Ir jāaptver pilnīgi citi aspekti, tādi kā sociālās prasmes, darbs komandā vai, piemēram, vienaudžu savstarpējā uzticēšanās. Īpaša uzmanība ir jāpievērš mācību stundas un grupas darba organizācijai. Skolotājam ir jāatbild uz tādiem jautājumiem kā, piemēram, "Cik ilgi grupas kopā strādās?", "Cik cilvēkiem būtu jābūt vienā grupā?", "Vai grupās darbs tiks sadalīts pēc līdzvērtīgiem principiem?" u.c.

Visam, kas attiecas uz darba vidi un atbalstu, ir jābūt iepriekš plānotam. Skolotājam ir jānodrošina vide, kurā skolēni jūtas komfortabli un uzticas skolotājam. Skolotājam ir jāzina, kā izvirzīt mērķus, noteikt skaidru laika ietvaru, atbildību, lēmumu pieņemšanu grupās, un kā vienoties par kopīgu novērtējumu.

V- IESAISTIES: pedagogus māca pedagogi. Kas par skolu!

Atgriežamies pie projekta "DROP IN"...

Kā jau minēts iepriekš, galvenais projekta mērķis ir testēt neformālās izglītības metožu efektivitāti mācību priekšmetu un sociālo prasmju apguvē. "DROP IN" projekts vadās pēc ES rekomendācijām PMP riska mazināšanai, mēs ticam, ka "gādīgas un pozitīvas skolotāja un skolēna savstarpējās attiecības ir galvenais mācību motivācijas un panākumu priekšnoteikums" apvienojumā ar tradicionālo mācību metožu klāsta papildināšanu. Skolotāji mūsdienās saskaras ar jauniem izaicinājumiem un apzinās, ka viņu loma nav vien zināšanu nodošana, bet arī atbalsta sniegšana.

Tā kā skolēnu motivācijas un intereses noturēšanā tik svarīga loma ir tieši skolotājam, projekts "DROP IN" piedāvā neformālās izglītības metodes un tehnikas pedagoģiskā darba pilnveidei un dažādošanai.

Projekta "DROP IN" fāzes ir sekojošas:

1. **Darba grupas ar skolotājiem un skolotāju aptaujas**, lai noskaidrotu vajadzības un pielāgotu metodes: tas ļāva apzināt skolotāju vajadzības un, viņuprāt, attīstāmās prasmes;
2. **Metožu krājuma izveidošana** sadarbībā ar partnervalstu neformālās izglītības ekspertiem: krājumu testē dalībvalstu skolotāji savā darbā;
3. **Skolotāju mācības** (divu līmeņu mācības):
 - a. Starptautiskās mācības skolotājiem no projekta partnervalstīm. Mācības vadīja partnervalstu neformālās izglītības eksperti;
 - b. Vietējās mācības, kuru laikā katras valsts neformālās izglītības treneri vadīja mācības skolotājiem metožu apguvei. Pēc tam skolotāji paši vadīja mācības saviem kolēģiem iegūto zināšanu nodošanai.
4. **Eksperimentēšanas fāze** ("DROP IN DARBĪBĀ"), apgūto metožu pārņemšana projektā iesaistīto skolu mācību darbā.

Skolotāji māca skolotājus: koncepts, iegūstamās kompetences un rezultāti

Šis ziņojums ir izstrādāts, balstoties uz skolotāju vietējo mācību "DROP INVOLVE" (IESAISTIES) rezultātiem. Šo mācību mērķis ir sniegt skolotājiem nepieciešamās zināšanas neformālās izglītības metožu integrēšanai mācību darbā, papildināt skolotāju zināšanas un prasmes. Šīs mācības ir paredzētas kā pamats neformālās izglītības mācīšanas pieredzes gūšanai formālajā vidē.

Katra partnervalsts ir izstrādājusi savu pieeju vietējo mācību organizēšanai, balstoties uz pieredzi, kas gūta starptautiskajās mācībās Dax pilsētā (Francijā, 2019. gada oktobrī), kā arī izvēloties savai realitātei piemērotākās aktivitātes no neformālās izglītības metožu krājuma "EDUC'ACTION" (IZGLĪTĪBA DARBĪBĀ).

Šī ir inovatīva mācību programma, kas skolotājus ar aktīvu iesaisti padara par savas izglītošanās virzītājiem. Mācību pamatā ir princips “mācīšanās darot”, mēs ceram, ka šī mācību pieeja stiprina skolotāju motivāciju un sniedz ieguldījumu ceļā uz pārmaiņām izglītības vidē.

Šajai projekta fāzei ir vairāki mērķi:

- Radīt stabilu iesaistīto skolotāju komandu, kas atzīst piedāvātās pieejas vērtību un nozīmi pedagoģiskajā darbā;
- Stiprināt skolotāju motivāciju iesaistīties projekta eksperimentēšanas fāzē;
- Sniegt ieguldījumu PMP prevencijā, dažādojot mācīšanas metodes un paplašinot skolotāja funkcijas;
- Integrēt neformālās izglītības metodes pedagoģiskajā darbā un attīstīt jaunu izglītošanās perspektīvu.

A. **Pedagogu mācību ietvars un ieviešana partnervalstīs**

Pēc atgriešanās no starptautiskajām mācībām, skolotāji bija atbildīgi par zināšanu nodošanu saviem kolēģiem. Balstoties uz Francijā gūto pieredzi, skolotāji ar neformālās izglītības ekspertu atbalstu izstrādāja līdzvērtīgu mācību programmu, kas tika īstenota, nododot zināšanas, prasmes un tehnikas neformālās izglītības metožu integrēšanai formālajā izglītībā. Mācību programma tika īstenota 2 dienu garumā.

Mācību formāts dažādās valstīs bija atšķirīgs, tomēr to mērķis bija viens: iepazīstināt skolotājus ar neformālās izglītības pieeju un metodēm, to ieviešanai nepieciešamajām zināšanām un prasmēm. Mācību laikā skolotāji varēja novērtēt savas spējas, lai apzinātos izaugsmes perspektīvu.

Nedaudz teorijas...

Vienādranga (*Peer-to-peer*, angļu val.) jeb skolotāju mācību mērķis bija sniegt atbalstu jaunu prasmju apguvei, kā arī apzināties mācīšanās konceptus, kurus nepieciešams pielāgot jaunai mācīšanās realitātei. *Guy Le Boterf* (2008) uzsver, ka kompetence tiek uztverta kā zināšanu, māku un sociālo prasmju kopums konkrētā kontekstā. Skolotāju mācību pieeja bija balstīta uz līdzdalību, lai maksimāli iespējotu skolotājus pielietot gūtās zināšanas. Laiks, kas tika atvēlēts pieredžu apmaiņai, kalpoja par pamatu praktisku aspektu apzināšanai un ieviešanai pedagoģiskajā darbā.

Le Boterf izstrādātajā teorijā ir būtiska secība, kādā tiek konstruēta kompetence. Liela nozīme tajā tiek piešķirta diviem faktoriem – spēja un motivācija. Motivācija ir kā pirmais stimuls rīcībai, jo fakts, ka “mēs zinām, kā rīkoties” nevar izpildīties bez nosacījuma “mēs gribam rīkoties”. Šo mācību kontekstā ir svarīga grupas kopīgā motivācija iesaistīties piedāvātajā eksperimentā (kuru jau daļa kolēģu ir izbaudījusi uz savas ādas). Kopīgā motivācija jeb «kopiena, kas apņēmusies izglītoties” ir mūsu mācību filozofijas pamatā.

Detalizētāk aplūkojot, skolotāju mācību programma ir radīta, balstoties uz zemāk minētajām kompetencēm (*Le Boterf*), lai iespējotu prasmes, kas nepieciešamas eksperimentēšanas fāzē:

1. Teorētiskas zināšanas, kas aktivizē spēju saprast un izskaidrot: teorētiskas zināšanas par neformālo izglītību, sadarbības un kopsadarbības metodēm, izpratne par aktīvas līdzdalības un pašvadītas izglītības nozīmi;

2. Zināšanas, kas attiecas uz metožu darbības principiem: eksperimentāla un praktiska krājuma metožu apguve ļauj izprast neformālās izglītības metožu darbības principus un to salāgošanu ar formālās izglītības vidi;

3. **Prasme efektīvi ieviest metodes izglītības darbā:** refleksija un atbalstošā mācību vide ļauj gūt praktiskas iemaņas skolotājiem, kas palīdz metodes integrēt ikdienas darbā ar skolēniem;

4. **Pieredzē balstītas prasmes, kas ļauj apzināties katra personīgās spējas veiksmīgai metožu ieviešanai:** grupas darbs un katra personīgā iesaiste mācību procesā ir kalpojusi par pamatu individuālai spēju izvērtēšanai sava pedagoģiskā darba kontekstā un entuziasma gūšanai eksperimentēšanas fāzē;

5. **Sociālās prasmes atbilstoši rīcībai un attieksmēm:** mācību laikā tiek skaidri definēta skolotāja kā atbalsta personas loma;

6. **Kognitīvās prasmes – informācijas apstrādei, argumentācijai, mācīšanās spējai un situācijas analīzei:** mācību laikā ir radīta telpa un laiks efektīvai pieredzes apmaiņai un praksē pārbaudītu zināšanu nodošanai.

B. Divas tipiskas mācību dienas

Kā jau iepriekš minēts, katra partnervalsts varēja izvēlēties un pielāgot mācību formātu, paturot prātā mācību mērķi un projekta kontekstu. Tika piedāvāts ietvars standarta mācību programmas radīšanai, ko izmantot zināšanu nodošanai skolotāju mācībās.

Skolotāju mācību programmas piemērs

Dalībnieku skaits: grupas lielums no 8 – 20 skolotājiem

Mācību ilgums: 2 dienas

1. diena	2. diena
Enerdžaizers – grupas dinamikas nozīme un mācīšanās enerģijas veicināšana Mācību ietvars un konteksts – skaidra izpratne par mācību mērķi un programmas uzbūvi Laiks noskaidrot dalībnieku ekspektācijas Atslēgas jēdzienu definēšana: ✓ Formālā/neformālā izglītība✓ Sadarbības mācīšanās✓ Izglītības turpināšana un PMP prevencija Metode: Pasaules kafejnīca (www.metodes.lv/metodes/pasaules-kafejnica) Tēma viedokļu apmaiņai: mācīšanās procesa un dažādu mācīšanās veidu pašpapildinošā daba Skolotāja – atbalsta personas loma un funkcijas Metode: Viedokļu aplis - pēc brīvprātības principa katrs dalībnieks pauž savu viedokli par mācīšanās procesu un rezultātiem	Rīta tēma: kopsadarbības metodes dzīvei “plecu pie pleca” ✓ Izdzīvot emocijas Metode: Izveido emocionālo karti (no metožu krājuma) ✓ Kopīga būšana klasē Metode: Tilts pār Lielo upi (no metožu krājuma) ✓ Kopīga būšana vienā pasaulē Metode: Aligatora upes stāsts (no metožu krājuma) Nodarbības satura un formāta iztirzājums Skolēni un vienlaikus arī pilsoņi Pasaules Veselības organizācijas prezentācija (PVO) par psihosociālām kompetencēm un UNESCO izstrādātās ilgtspējas kompetences Metode: Viedokļu aplis - pēc brīvprātības principa katrs dalībnieks pauž savu viedokli par mācīšanās procesu un rezultātiem

Enerdžaizers

Vakara tēma: Kopsadarbības metodes izglītībai

Kopsadarbībā balstīta mācīšanās:

Metode: Mācīšanās kopā (angļu valodas stundā)
(no metožu krājuma)

Sadarbībā balstīta mācīšanās:

Metode: Domāšanas tvertne (ģeogrāfijas stundai)
(no metožu krājuma)

Nodarbības satura un formāta iztirzājums

Komandas darbu nozīme un ieguldījums skolēnu mācīšanās ceļā

Metode: Viedokļu aplis - pēc brīvprātības principa katrs dalībnieks pauž savu viedokli par mācīšanās procesu un rezultātiem

Vakara tēma: Kopsadarbības metodes izglītībai

Piešķirt nozīmi mācīšanās procesam:

Metode: Kalna virsotne (no metožu krājuma)

Izvērtējums:

Formatīvā un apkopojošā novērtējuma nozīme mācību procesā un aktīvas pieejas mācīšanās veicināšanai

Metode: 6 cepuru metode (lv.wikipedia.org/wiki/6_cepuru_metode)

Itālijā mācības organizēja un vadīja skolotājas, kuras pirms tam bija guvušas zināšanas starptautiskajās mācībās Francijā, Dax pilsētā. Skolotājas dalījās ar zināšanām par neformālās izglītības pieeju un konkrētām metodēm to integrēšanai ikdienas mācību procesā.

Tā kā skolas bija slēgtas, Bulgārijā mācības notika tiešsaistē un skolotāji bija adaptējuši starptautiskajās mācībās apgūtās metodes izmantošanai virtuālajā vidē. Metodes bija neatsverams resurss skolotājiem darbā ar jauniešiem ar īpašām vajadzībām.

Latvijā mācības tika organizētas vairākos etapos. Pirmās mācības tika organizētas visām projektā iesaistītajām pilotskolām kopā un tajās iesaistījās 37 skolotāji. Nākamās mācības norisinājās atsevišķi: Tīrzas pamatskolā 4 mācību etapi pa 3,5-4 stundām un Lejasciema vidusskolā 3 mācību etapi pa 3,5-4 stundām.

Francijā norisinājās 2 dienu mācības skolotājiem no 4 dažādām skolām. Šajās mācībās ar zināšanām dalījās skolotāji, kuri bija piedalījušies starptautiskajās mācībās. Papildus katrā skolā tika organizētas pus dienu ilgas mācības tiem pedagogiem, kuri nebija varējuši piedalīties 2 dienu pilnajā mācību programmā.

Visas mācību programmas ir pievienotas šā dokumenta pielikumā.

Daži praktiski ieteikumi/rekomentācijas no mācībām partnerorganizācijās:

- Metodes ir vienkārši pielietot virtuālajā vidē, nodrošinot attālinātās mācības;
- Ieviešot aktivitātes, kuru pamatā ir viedokļu apmaiņa, ir būtiski pedomāt par pedagoģisko/mācību mērķi (kompromisa meklēšana/izprast citādo). Pastāv risks, ka aktivitātes dalībnieki koncentrējas uz sava viedokļa paušanu, tā vietā lai mācītos pieņemt citus skatu punktus;
- Atkarībā no pielietojuma mērķa dažas metodes tiks izmantotas mācību darbā, bet citas - klases dzīves organizēšanai;
- Ir būtiski veidot vienotu izpratni par neformālās izglītības pamatprincipiem, jo skolotājiem mēdz atšķirties zināšanas šajā jomā;
- Svarīgi ir atbalstīt skolotājus, ieviešot metodes, jo tās nav strikti definētas un ir tikai kā rīks, kas strukturē mācīšanos;
- Tiek rekomendēts šīs metodes izmantot klases dzīves organizēšanā kopīgai lēmumu pieņemšanai, projektos vai starpdisciplināros mācību priekšmetos.

C. Pedagogu izvērtējums

Pēc mācībām skolotāji aizpildīja izvērtējuma anketas, lai novērtētu savu mācīšanās progresu, mācību ietekmi uz pedagogiskā darba praksi. Kopumā aizpildītas 29 anketas.

Skolotāji (19 atbildes) ir atzinuši, ka mācību laikā ir būtiski **uzlabojuši zināšanas un guvuši prasmes** neformālās izglītības metožu ieviešanai. Tāpat nozīmīga ir bijusi iespēja **izprast neformālās izglītības principus** un šīs pieejas pašpapildinošo dabu. Skolotāji jo īpaši uzsvēra, ka ir kļuvuši pārliecinātāki realizēt metodes, kas **veicina emociju izpausmi**, jo labāk izprot to nozīmi.

Turklāt līdzdalības metožu izmantošana skolotājos rada pārliecību par piederību **motivētu skolotāju kopienai**, kas uzlabo arī mācīšanās rezultātus skolēniem. Dalībnieki patiešām sevi pozicionē kā pedagogus, kuri ir **apņēmušies veicināt jauniešu iespējas un iekļaušanu**.

Vienlaikus skolotāji apzinās un **reflektē par savu mācīšanās pieeju**. Pedagogi ir pārskatījuši tādas aspektus kā klases dinamika, jaunas idejas un fokuss uz mācīšanās procesu.

Visi 29 aptaujātie plāno šo mācību pieeju pārnest savā pedagogiskajā darbā, projektos/pasākumos, savas kvalifikācijas celšanai vai kopīgā darbā ar kolēģiem. Ikdienas mācību darbā šī pieeja tiks integrēta, mācot viņu priekšmetu, grupas dinamikas un skolēnu savstarpējo attiecību veidošanai. Vairāki pedagogi norādījuši, ka uzlabojuši savas prasmes dažādu situāciju risināšanai un komunikācijā ar kolēģiem.

Izpratni par neformālo izglītību un izpratni par tās pašpapildināmību skolotāji vērtē ar 3,9 (no 5). Mācību dalībnieki ar 3,8 (no 5) vērtē savas spējas mācīt, izmantojot neformālās izglītības metodes un spēju novērtēt savu skolēnu mācīšanos. Šajos rezultātos ir ievērojamas atšķirības starp skolotājiem, kuri zina un kuriem jau ir pieredze šajā jomā, un tiem, kuri tikai sāk to apgūt.

28 skolotāji plāno nodot gūtās zināšanas saviem kolēģiem. 16 no tiem plāno dalīties ar savām zināšanām uzreiz pēc mācībām.

Tas parāda, ka mācības ir ļāvušas skolotājiem no 4 partnervalstīm gūt padziļinātu izpratni par neformālās izglītības metožu izmantošanu. Svarīgs ir fakts, ka skolotāji paši ir “izdzīvojuši” metodi, pirms realizējuši to savā mācību darbā. Šāda eksperimentēšanas pieeja ir veicinājusi skolotāju izpratni par neformālās izglītības pievienoto vērtību formālajai izglītībai.

VI. No sadarbībā balstītas mācību pieejas - uz ilgtspējīgu izglītību

Mūsu pieejas mērķis ir skolotāju prasmju pilnveide un pedagogiskās pieejas dažādošana skolās, lai motivētu skolēnus mācību turpināšanai. Turpinājumā mēs aplūkosim dažādas kompetences, kam ir būtiska loma gan projekta kontekstā, gan arī starptautisku zinātnieku un organizāciju pētījumos.

A. Kas slēpjas aiz metodēm? Ceļā uz sociālajām prasmēm un kolektīvo inteliģenci

Pamatojoties uz metodēm un skolotāju atsauksmēm, ir izkristalizējušās vairākas atziņas par sociālajām prasmēm, kam esam pievērsuši uzmanību. Mācību izvērtējuma anketās iekļāvām arī sociālo prasmju sarakstu, lai gūtu priekšstatu par mācību ietekmi uz konkrētu prasmju attīstīšanu.

Sarakstā tika iekļautas šādas prasmes: **pielāgošanās prasme, atvērtība, klausīšanās prasme, humora izjūta, tolerance un cieņa, radošums, mediācijas prasme, elastīgums, mutvārdu komunikācija, mācīšanās spējas un komandas darbs.**

Sociālās prasmes (sarunvalodā sauktas arī par “mīkstajām prasmēm” - no angļu valodas «soft skills») ir daļa no dzīvei nepieciešamajām prasmēm un ir orientētas uz mūsu spējām kopā sadzīvot un kopā strādāt. Tās ir zināšanas un prasmes, kuras nav iekļautas kāda konkrēta mācību priekšmeta programmā, jo ir pārāk vispārīgas un apgūstamās tieši konkrētā situācijā. Piemēram: efektīvas komunikācijas, sadarbības, kreativitātes, elastīguma, patstāvības, problēmu risināšanas prasmes, plānošanas un organizēšanas prasme, stresa noturības prasme, informācijas atrašanas un pārvadīšanas prasme, citu ietekmēšanas un līderības prasme. Šīs prasmes tiek iegūtas ikdienas mācīšanās ceļā un ir uz pieredzi balstītas. Sociālo prasmju apguves centrā ir cilvēks - kurš mācās, dara, izprot kontekstu, kombinē iespējas, reflektē, atbalsta un iegūtās zināšanas un prasmes pārnes uz citu līdzvērtīgu situāciju dzīvē.

Specifiskās prasmes (sarunvalodā sauktas arī par “cietajām prasmēm” - no angļu valodas “hard skills”) ir specifiskas un iemācāmas, kā arī tās var vieglāk definēt un novērtēt, piemēram, rakstīšanas un skaitīšanas prasmes, datorprasmes. Tās indivīds iegūst kā akadēmiskas vai tehniskas zināšanas skolā, universitātē vai profesionālajā pilnveidē. Šo prasmju esamību apliecina diploms, iegūtais grāds, sertifikāts, līmenis, tituls vai cits formāls apliecinājums.

Papildus informācija Latvijas medijos:

www.la.lv/panakumus-nosaka-mikstas-prasmes%E2%80%A9-2

www.diena.lv/raksts/sodien-laikraksta/miksta-dala-kompetencu-tirgu-14123389

Šīs sociālās prasmes mums ļauj izprast metožu pielietojšanas mērķus, par ko formālajā izglītībā nav pierasts runāt tradicionālajā mācīšanās izpratnē. Skolotāju mācību laikā Itālijā skolotāji identificēja prasmes, kuras, viņuprāt, vistiešāk palīdz apgūt neformālās izglītības pieejas izmantošana:

- Komunikācijas un sadarbības prasmes;
- Organizatoriskās un vadības prasmes;
- Līderība;
- Problēmu risināšana;
- Komandas darbs;
- Kognitīvās un intelektuālās prasmes.

Vai un kā šīs mācību metodes veicina sociālo prasmju apguvi?

Neformālās izglītības metožu pielietošana praksē veicina sociālo prasmju attīstīšanu. Turpinājumā mēs dalāties ar sociālajām prasmēm, kuras, skolotājpuprāt, izdevies apgūt mācību ietvaros. Tiks sniegti konkrēti metožu piemēri, ar kuru palīdzību tiek veicinātas specifiskas prasmes.

Mutvārdu komunikācija ir klātesoša visās aktivitātēs, jo aktīvi notiek viedokļu paušana, tā lai tos saprot arī citi. Skolēni sarunājoties veido kopīgu izpratni par mācību priekšmetu, lai saprastos savā starpā un sasniegtu mācību mērķus. Šo metožu izmantošana paver iespēju horizontālai komunikācijai starp skolotāju un skolēniem.

Piemērs: metodes “Pasaules kafejnīca” laikā tiek organizēts grupu darbs, kura laikā dalībnieki pauž savas zināšanas un viedokļus un apkopotā veidā tos nodod nākamajai grupai. Norisinās komunikācija un refleksija grupas ietvaros starp vienaudžiem.

Komandas darbs ir viens no neformālās izglītības stūrakmeņiem, tā kā aktivitātes paredz domāt un sasniegt mērķi kopīgiem spēkiem. Ir dažādi sadarbības un kopsadarbības veidi, skolēnam ir jāapzinās sevi kā grupas locekli, jāpauž savs redzējums, jāizprot citi un “jāsaslēdzas” ar pārējiem grupas locekļiem.

Piemērs: metodes “Domāšanas tvertne” pamatā ir ideju ģenerēšana grupas ietvaros. Grupas darba dinamika tiek veicināta radošo dzirksti ideju radīšanas fāzē un tai sekojošo konkurences momentu.

Tolerance un cieņa ir divas būtiskas vērtības, kas nepieciešamas, lai pieņemtu viedokļu dažādību un vienlaikus paplašinātu savu skatu punktu. Vairāku aktivitāšu mērķis ir iedrošināt skolēnus paust savu atšķirīgu viedokli, lai parādītu dažādību grupas ietvaros ar rūpēm un izpratni.

Piemērs: metode “Aligatora upes stāsts” izgaismo mūsu spriedumu mehānisma unikalitāti un sarežģītību. Kompromisa fāzes laikā grupas dalībnieki attīsta toleranci un cieņu pret dažādām dzīves situācijām un lēmumiem, kas nepakļaujas viennozīmīgiem spriedumiem un vērtējumam.

Klausīšanās prasme ir citu paustā uztveršana, lai apzinātos dažādas perspektīvas un bagātinātu savu skatījumu.

Piemērs: metodes “Domāšanas tvertne” laikā komanda ieklausās savu biedru domās, tādējādi vairojot ideju dažādību. Metodes “Mācīšanās kopā” laikā grupas locekļu atbilžu uzklaušana paplašina zināšanas un uzlabo atbilžu kvalitāti.

Pielāgošanās prasme un elastīgums ir nepieciešams, lai ar līdzdalības metožu palīdzību uztvertu mācību saturu un vienlaikus būtu līdzdalīgs grupas dinamikas veidošanā. Skolēni pielāgojas viens otram, pielāgojas kopīgam darbam grupā un aktivitāšu noteikumiem.

Atvērtība ir gatavība pieņemt atšķirīgu domāšanas veidu, rīcības un mācīšanās pieejas. Atvērtība paver iespēju dažādu ideju izpaušmēm un konstruktīvām debatēm, kas veicina mācīšanās progresu.

Spēja mācīties - darot un eksperimentējot kopā - ir projekta "DROP IN" stūrakmens, lai veicinātu motivāciju turpināt mācības, attīstot mācīšanās jaudu, kas piemīt katram skolēnam. Pieejas mērķis ir apgūt skolas piedāvāto mācību saturu - reflektējot savu pieredzi, piedzīvojot sociokognitīvo konfliktu un introspektīvo analīzi.

Mediācija verbālās komunikācijas kontekstā nozīmē spēju atrast konstruktīvu vienošanos situācijā, kurā pastāv dažādi skatījumi un viedokļi. Metodēs, kuru pamatā ir ideju ģenerēšana, ir svarīgi noteikt prioritātes un vienoties par kolektīvu redzējumu. Mediācija notiek "vienošanās panākšanas" fāzē.

Radošums un humora izjūta - šie ir svarīgi aspekti, jo ir saistīti ar prieku mācīties un reflektēt, ar gandarījumu būt par procesa dalībnieku.

Skatoties plašāk, piedāvāto metožu mērķis ir attīstīt klases potenciālu ceļā uz kolektīvo inteliģenci. Neformālā izglītība ir balstīta uz kolektīvās inteliģences principiem, kas papildina formālās izglītības tradicionālo pieeju, kuras pamatā ir individuāla mācīšanās.

Kolektīvās inteliģences kontekstā īpaša nozīme tiek piešķirta konkrētas kopienas zināšanu, prasmju un ideju dažādībai, organizējot šo dažādību radošā un konstruktīvā dialogā (P. Levy 1999).

Kolektīvā inteliģence definē reflektīvo rezultātu, kas radīts indivīdu mijiedarbības laikā. Matemātiski to var izteikt kā « $1 + 1 = 3$ », jo divu cilvēku summai tiek pieskaitīta viņu mijiedarbības bagātība.

Nepieciešamie priekšnosacījumi kolektīvajai inteliģencei:

- Neliela grupa, kas darbojas uz brīvprātības principa;
- Vienošanās par kopīgiem noteikumiem efektīvai komunikācijai un sapratnei;
- Organiziskas attiecības starp indivīdiem;
- Skaidri mērķi, kas definē kopīgas darbošanās kontekstu.

Tādējādi projekta "DROP IN" mērķis ir veicināt kolektīvās mācīšanās dinamiku un verbālās komunikācijas nozīmi, lai attīstītu klases kolektīvo inteliģenci.

B. Prasmes ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai: mācot nākotnes aktīvos pilsoņus

Projekts "DROP IN" spēcīgu iedvesmu ir guvis no UNESCO darba pie ilgtspējas kompetencēm globālās ilgtspējas attīstības mērķu sasniegšanai. Ilgtspējas kompetenču pamatmērķis ir skolotāju un skolēnu spēja reflektēt par apkārt notiekošo un domāt par to, ko viņi dara, lai mainītu savu vidi. Šī iespēju perspektīva atspoguļo "DROP IN" pieeju, kurā ideālajā gadījumā skolotājs atbalsta skolēnus mācoties un izglītojas pats, uzņemoties atbildību par izglītošanos un savas vides veidošanu. Ilgtspējas kompetences ietver kognitīvos, afektīvos un motivācijas elementus. Šīs kompetences rodas zināšanu, spēju un prasmju, motivācijas un afektīvo attieksmju mijiedarbībā. Kompetences nevar iemācīt, tās ir jāapgūst pašiem izglītojamajiem. Tās apgūst, darbojoties, eksperimentējot un reflektējot (UNESCO, 2015; Weinert, 2001).

UNESCO ir ir definējusi sekojošas ilgtspējas kompetences:

- **Sistēmu analīzes kompetence:** spēja atpazīt un saprast attiecības, analizēt sarežģītas sistēmas, saprast, kā sistēmas iekļaujas dažādos kontekstos dažādos līmeņos, un ņemt vērā nezināmo faktoru ietekmi;
- **Paredzēšanas kompetence:** spēja izprast un novērtēt vairākas iespējamās, varbūtējās un vēlamās nākotnes, veidot savu personīgo nākotnes vīziju, piemērot piesardzības pasākumus, novērtēt rīcības sekas un ņemt vērā riskus un izmaiņas;
- **Normatīvā kompetence:** spēja izprast un analizēt normas un vērtības, kas ir kādas darbības pamatā, un vienoties par relatīvām ilgtspējas vērtībām, principiem, uzdevumiem un mērķiem interešu konfliktu un kompromisu, nenoteiktu zināšanu un pretrunu kontekstā;

- **Stratēģiskā kompetence:** spēja kopīgi izstrādāt un īstenot inovatīvas darbības, kas palielina vietēja un plašāka mēroga ilgtspēju;
- **Sadarbības kompetence:** spēja mācīties no citiem, izprast un respektēt citu vajadzības, uzskatus un darbības (empātija), izprast, būt kontaktā un pievērst uzmanību citiem (empātiska līderība), novērst konfliktus grupā un atbalstīt līdzdalībā un kopsadarbībā vērstu problēmu risināšanu;
- **Kritiskā domāšana:** spēja apšaubīt normas, praksi un viedokļus, pārdomāt savas vērtības, uztveri un rīcību un ieņemt nostāju ilgtspējības diskursā;
- **Apzinātības kompetence:** spēja apzināties savu lomu vietējā kopienā un globālā kontekstā, pastāvīgi izvērtēt savas rīcības un stiprināt motivāciju, kontrolēt jūtas un vēlmes;
- **Integrēta problēmu risināšanas kompetence:** vispārēja spēja piemērot dažādus ietvarus sarežģītām ilgtspējības problēmām un izstrādāt dzīvotspējīgas, iekļaujošas un taisnīgas iespējas to risināšanai, veicinot ilgtspējīgu attīstību un apvienojot iepriekš minētās kompetences.

Mēs gribētu minēt dažas no UNESCO atziņām, kas atbalsojas arī mūsu darbā ar PMP prevenciju:

- «Indivīdiem ir jāmacās izprast pasaule tās komplicētībā. Cilvēkiem ir jābūt spējīgiem sadarboties, izpausties un rīkoties pozitīvu pārmaiņu sasniegšanai (UNESCO, 2015). Īsumā sakot, cilvēkiem ir jākļūst par «ilgtspējas pilsoņiem» (Wals, 2015; Wals and Lenglet, 2016).»
- «Ilgtspējas kompetences palīdz mūsdienu pilsoņiem risināt sarežģītus izaicinājumus.»
- «Izglītotāji, vadoties pēc šī kompetenču ietvara, tiek iedrošināti uzdot sev jautājumu, kādas būtiskas prasmes veicina viņu īstenotās mācību aktivitātes izglītošanās procesā.»

Viens no UNESCO ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030. gadam ir «Kvalitatīva izglītība» - izglītība, kas apvieno cieņpilnu zināšanu nodošanas procesu un kognitīvo, sociāli emocionālo un uz uzvedību vērstu mācīšanos. Arī projekta ietvaros radītās metožu krājumā “Educ’action” piedāvātās metodes kalpo augstākminētajiem mācīšanās mērķiem: kognitīvajai attīstībai, pašizpratnei (emocijas, stress, vērtības u.c.) un uzvedībai, kas vērsta uz komandas darbu, mērķi, kopīgu rīcību un vienkārši būšanu kopā.

Padziļināts ieskats par mācīšanos 21. gadsimtā:

www.youtube.com/watch?v=BhunNczVNaA&feature=youtu.be (iestatījumos iespējams nomainīt titru valodu)

Ilgtspējas kompetences konceptuāli atspoguļojas projektā...

- ➔ **Sistēmu analīzes kompetence:** mācību laikā dalībnieki tika iedrošināti paraudzīties uz PMP problemātiku kompleksi, kritiski uzlūkojot jau esošos mehānismus PMP samazināšanai, vadības un mācību personāla spēju/zināšanu/motivācijas ietekmi uz situāciju. PMP ir konkrēts piemērs, kur pielietot sistēmu analīzi, apzinot vairākas iespējamās rīcības stratēģijas, iesaistīto pušu ietekmes mērogu un nezināmos/neproгноzējamus aspektus.

Vairākas no mācībās izmantotajām metodēm sniedza iespēju analizēt attiecības dažādos līmeņos, jo īpaši, lai labāk izprastu skolēnus un ļautu viņiem izprast pašiem sevi. Par piemēru, metodē “Aligatora upes stāsts” tiek rasts laiks un telpa personīgo spriedumu paušanai vienaudžu vidū. Izprotot metodē atspoguļoto raksturu vērtības un rīcības, pēc līdzīgas analogijas iespējams analizēt situācijas klases dzīvē. Metode “Profesiju karuselis” dod iespēju apzināties profesionālos izaicinājumus un stiprināt motivāciju gūt zināšanas konkrētos mācību priekšmetos.

- ➔ **Paredzēšanas kompetence:** metode “Domāšanas tvertne” veicina ideju radīšanu un citu skolēnu ideju pieņemšanu. Izmantojot šo metodi, skolēni saskaras ar izaicinājumu priekšlaicīgi apzināties problemātiku, ko paredz izvirzīto ideju realizēšana.
- ➔ **Normatīvā kompetence:** metode “Aligatora upes stāsts” skaidri parāda spriedumu veidošanās mehānismu.

- **Stratēģiskā kompetence:** “6 cepuru metode” ļauj mums apzināt esošo situāciju, izstrādāt konkrētu piedāvājumu un pēc tam nolemt par kopīgu rīcību. Šāda veida process skolēniem parāda, ka viņiem ir pieejama nepieciešamā informācija un viņiem ir reāla iespēja kaut ko izlemt un darīt.
- **Sadarbības kompetence:** metode “Pasaules kafejnīca” ļauj mums novērtēt, kādu pievienoto vērtību sev un klasei sniedz domu un zināšanu apmaiņa un kopīga mācīšanās.
- **Kritiskā domāšana:** tāda metode kā “Mācīšanās kopā” ļauj kritiski paraudzīties uz zināšanām, kļūt par aktīvu savu zināšanu veidotāju un atbilžu radītāju.
- **Apzinātības kompetence:** metode “Profesiju karuselis” liek domāt par nākotni - kur un kāda tā būs? Darot ko? Ko tas man nozīmē?
- **Integrēta problēmu risināšanas kompetence:** “Pasaules kafejnīca”, “Aligatora upes stāsts”, “6 cepures”, “Domāšanas tvertne” - tās ir metodes, kas ļauj paraudzīties uz dažādām perspektīvām, meklējot risinājumus, izmantojot radošu pieeju, nosakot prioritātes kopīgu lēmumu pieņemšanai.

VII- Paaugstinot prasmes

Projekta rezultātu analīzi un refleksiju veica gan skolotāji, gan skolēni.

“DROP IN” komanda piedāvā fokusēties uz četriem prasmju veidiem:

- Neformālās izglītības integrēšana mācību darbā;
- Izteiksmes un komunikācijas prasmes (pašizpauze un klausīšanās);
- Kopsadarbības un sadarbības mācīšanās prasmes (mācīšanās kopā un no citiem);
- Kritiskās domāšanas attīstīšana (izvērtēšana).

Šo četru kompetenču veidu specifikācijai pamatā ir trīs ietvari, kas papildina viens otru: UNESCO definētās ilgtspējas kompetences, PVO psihosociālās kompetences un sociālās prasmes, kas tiek izvērtētas skolotāju anketā.

Tabulā zemāk ir definēti šie četri kompetenču veidi augstākminēto ietvaru kontekstā:

Projekta “DROP IN” laikā attīstītās prasmes	Mācību analīze, balstīta uz UNESCO ilgtspējas kompetencēm https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247507	PVO psihosociālās kompetences	Sociālās prasmes
Neformālās izglītības integrēšana mācību darbā - Dinamiskas un uz lab-sajūtu balstītas vides radīšana klasē - Metožu pielāgošana saskaņā ar kontekstu un pedagogiskiem mērķiem	Apzinātības kompetence: spēja apšaubīt normas, praksi un viedokļus, pārdomāt savas vērtības, uztveri un rīcību un ieņemt nostāju ilgtspējības diskursā. Paredzēšanas kompetence: spēja izprast un novērtēt vairākas iespējamās, varbūtējās un vēlamās nākotnes, veidot savu personīgo nākotnes vīziju, piemērot piesardzības pasākumus, novērtēt rīcības sekas un ņemt vērā riskus un izmaiņas.	Pašapziņa/ empātija Stresa vadība/ emociju vadība	Pielāgošanās spēja Spēja klausīties Tolerance & cieņa Radošums

Izteiksmes un komunikācijas prasmes		Prasme efektīvi komunicēt Prasme veidot attiecības	Mediācija Mutvārdu komunikācija
Kopsadarbības un sadarbības mācīšanās prasmes	Sadarbības kompetence: spēja mācīties no citiem, izprast un respektēt citu vajadzības, uzskatus un darbības (empātija), izprast, būt kontaktā un pievērst uzmanību citiem (empātiska līderība), novērst konfliktus grupā un atbalstīt līdzdalībā un kopsadarbībā vērstu problēmu risināšanu.	Problēmu risināšana/ Lēmumu pieņemšana	Atvērtība Spēja mācīties Komandas darbs
Kritiskās domāšanas attīstīšana	Kritiskā domāšana: spēja apšaubīt normas, praksi un viedokļus, pārdomāt savas vērtības, uztveri un rīcību un ieņemt nostāju ilgtspējības diskursā. Normatīvā kompetence: spēja izprast un analizēt normas un vērtības, kas ir kādas darbības pamatā, un vienoties par relatīvām ilgtspējības vērtībām, principiem, uzdevumiem un mērķiem interešu konfliktu un kompromisu, nenoteiktu zināšanu un pretrunu kontekstā. Stratēģiskā kompetence: spēja kopīgi izstrādāt un īstenot inovatīvas darbības, kas palielina vietēja un plašāka mēroga ilgtspēju. Sistēmu analīzes kompetence: spēja atpazīt un saprast attiecības, analizēt sarežģītas sistēmas, saprast, kā sistēmas iekļaujas dažādos kontekstos dažādos līmeņos, un ņemt vērā nezināmo faktoru ietekmi.	Kritiskā domāšana/ Radošums	

Tagad ir pienācis laiks paraudzīties uz konkrētām prasmēm, kas attīstītas mācību laikā. Turpinājumā

tiks analizēts katrs kompetenču bloks, parādot konstruktīvas pārmaiņas, kas panāktas, eksperimentējot ar metodēm un daloties ar refleksijām.

Neformālās izglītības integrēšana mācību darbā:

Skolotājiem:

Lai radītu grupas vidi un izglītojamo dinamiku, ir jāpiedāvā aktivitātes par sevis un citu izzināšanu, lai veicinātu klases «kopdzīvi». Motivācijas, emociju un jūtu izpausme drošā un atbalstošā vidē palīdz stiprināt katra indivīda labsajūtu klasē. Ieklausīšanās citu domās un jūtās veicina skolēnu empātiju un izpratni par daudzveidību. Metožu secību un papildināmību veicina procesa dinamika.

Mācību procesā tiek integrētas daudzveidīgas aktivitātes, kas atbilst katra skolēna mācīšanās prioritātēm un papildina mācību procesu. Mācību vide ietver ne vien kognitīvus (zināšanu apguvi), bet arī motivējošus (mācīšanās nozīmi), sociokognitīvus (grupas dinamika un labizjūta) un metakognitīvus (mācību izvērtēšana) elementus. Raugoties no šīs perspektīvas, metožu caurviju daba nodrošina stimulējošu dinamiku pedagoģiskajā darbā.

Skolēniem:

Metožu izmantošana stimulē kompetenču mērķtiecīgu apguvi, vērstu uz sevis un citu izprašanu mācību procesa un stila un domu un uzvedības dažādības kontekstā.

Par ko tika diskutēts mācību laikā:

Lai gan mērķis bija eksperimentēt ar metodēm, lai veicinātu to pielāgošanu mācību procesam, tika radīts laiks un telpa katra personīgajai refleksijai par iespējām un nepieciešamību konkrētu metodi izmantot pedagoģiskajā darbā.

Izteiksmes un komunikācijas prasmes:

Skolotājiem:

Vertikālā un horizontālā komunikācija veicina daudzveidīgu zināšanu nodošanu, mazinot hierarhiskos aizspriedumus. Skolēniem tas nozīmē saprast, kā dalīties ar zināšanām un kā klausīties, lai gūtu zināšanas.

Skolotāja atbalsta personas loma nozīmē konkretizēt neformālās izglītības formu (grupu darbs, metožu veids...) izmantošanu un procesa mediāciju konstruktīvai skolēnu pieredzei apmaiņai.

Facilitatora jeb atbalsta personas loma ir radīt vietu un laiku konfliktu risināšanai, viedokļu apmaiņai un izjūtu paušanai.

Par ko tika diskutēts mācību laikā:

Metodes "Domāšanas tvertne" mērķis ir emociju paušana mācību turpināšanas kontekstā, skolēnu ideju atbalstīšana un kopējā klases noskaņojuma apzināšana. Šī aktivitāte ir kā piemērs horizontālajai komunikācijai, kur līdzīgs ar līdzīgu dalās ar savu mācīšanās pieredzi un zināšanām. Aktivitāte tiek organizēta divās komandās zināmā laika ietvarā, kopīga ideju prioritāšu noteikšana veicina izpratni par efektīvu komunikāciju.

Kopsadarbības un sadarbības mācīšanās prasmes:

Skolotājiem:

Ir jāapzinās *citu cilvēku nozīme sava mācīšanās procesa veicināšanā*, ikvienam viedoklim vai idejai ir pievienotā vērtība mūsu mācīšanās ceļā. Tādējādi izaicinājums ir izcelt katra skolēna stiprās puses, nodrošināt katra izpausmes iespējas un atbalstīt «kopīgas domāšanas un darīšanas» procesu. Kolektīvās intelīģences priekšnoteikumi ir kopīgs mērķis, kopīga valoda un neliela komanda.

Jāatbalsta *kolektīvās izvēles un lēmumu pieņemšana*, īpaši izdalot sadarbības vai kopsadarbības metodes. Lai novērstu nevienlīdzīgu attieksmi pret viedokļiem un lēmumiem grupas ietvaros, ir jāatbalsta skolēni 3 posmos - viedokļu paušana, izvēles izdarīšana un lēmuma pieņemšana. Konflikta gadījumā šie posmi ir ļoti būtiski.

Par ko tika diskutēts mācību laikā:

Ir jāapzinās nianšes, nosacījumi un apstākļi, kuros pielietot sadarbības un kopsadarbības metodes. Kopsadarbības metodes nozīmē sava veida savstarpējo atkarību grupas ietvaros, kas nozīmē arī kolektīvu procesa izvērtējumu. Šajā gadījumā svarīgi ir apzināties citu ieguldījumu kopīga darba formēšanā un izvērtējuma sniegšanā, jo kopīga mācīšanās un radīšana nozīmē, ka līdzvērtīgs rezultāts nevarētu tikt sasniegts vienatnē.

Kritiskās domāšanas veicināšana:

Skolotājiem:

Sarežģītu situāciju *analīze un problēmu risināšana* caur cilvēcisko vērtību prizmu piedāvā metodes, kuru pamatā ir konfliktējošu viedokļu risināšanas paņēmieni. Skolotājs - atbalsta persona - ir klātesošs zināšanu papildināšanas procesā - jautājot, apšaubot un palūkojoties kritiski.

Normu un pieņēmumu apšaubīšana ir pamats, lai skolotājs un skolēni būtu atvērtāki dažādam un meklētu izpratni, tā vietā lai nosodītu. Tā ir iespēja katram pašam izprast savu vērtību sistēmu un mēģināt pieņemt citu vērtības. Grupas noteikumiem ir jābūt skaidri definētiem un grupai par to ievērošanu ir jābūt atbildīgai.

Radošās domāšanas mērķis ir izzināt iespējamās alternatīvas, izprotot problēmas būtību un grupas ietvaros mēģinot tai rast radošu risinājumu. Radošā domāšana palīdz adaptīvi un elastīgi reaģēt uz ikdienas situācijām. Tādējādi aktivitātes, kuru pamatā ir ideju radīšana, ir pielāgošanās prasmju treniņš.

Par ko tika diskutēts mācību laikā:

Mācību laikā skolotāji dalījās ar sarežģītu PMP situāciju pieredzēm, skolas vadības un pedagoģiskā personāla jaudas/motivācijas/zināšanu potenciālo ietekmi uz PMP prevenciju. Šī sistemātiskā pieeja PMP situācijas analīzei ir konkrēts piemērs, kas demonstrē daudzveidīgu stratēģiju meklēšanu, iesaistot atbildīgās puses un ņemot vērā neprognozējamo/nezināmo.

Vairākas no mācībās izmantotajām metodēm sniedza iespēju analizēt attiecības dažādos līmeņos, jo īpaši, lai labāk izprastu skolēnus un ļautu viņiem izprast pašiem sevi. Metodē “Aligatora upes stāsts” tiek rasts laiks un telpa personīgo spriedumu paušanai vienaudžu vidū. Izprotot metodē atspoguļoto raksturu vērtības un rīcības, pēc līdzīgas analogijas iespējas analizēt situācijas klases dzīvē.

Metode “Profesiju karuselis” dod iespēju apzināties profesionālos izaicinājumus un stiprināt motivāciju gūt zināšanas konkrētos mācību priekšmetos.

Noslēgums

Šajā ziņojumā ir izklāstīti galvenie projekta “DROP IN” rīcības virzieni, fokusējoties uz PMP riska mazināšanu un mācot skolotājiem neformālās izglītības metodes.

Skolotāji no 4 partnervalstīm - Francijas, Itālijas, Latvijas un Bulgārijas - piedalījās mācībās, kuru mērķis bija veicināt pedagogu fasilitēšanas (atbalsta personas) prasmes un sniegt zināšanas konkrētu neformālās izglītības kopsadarbības un sadarbības metožu pielietošanai. Visas apgūtās metodes ir iespējams integrēt pedagoģiskajā darbā.

Analizējot mācību rezultātus un dalībnieku pieredzi, ir iespējams secināt, ka īstenotais formāts un neformālās izglītības pieeja atbilst skolotāju ekspektācijām un vajadzībām. Pedagogi apliecina, ka piedāvātās metodes ir veiksmīgs instruments dažādu mērķa grupu aktīvai līdzdalībai un prasmju attīstībai.

Šis ziņojums ir ļāvis analizēt pirmo soli projekta gaitā: skolotāju prasmju apguve “DROP IN” mācībās. Procesa analīze ir ļāvusi mums apzināties vajadzību radīt telpu skolotāju pieredzes apmaiņai un refleksijām par neformālās izglītības metožu pielietošanu, skolotāja kā atbalsta personas lomu, motivāciju un pieejas integrēšanu klases darbā.

Skolotāji tika iedrošināti turpināt iesaistīties nākamajās projekta fāzēs - eksperimentējot ar metodēm klasē, lai pārliecinātos par neformālās izglītības pieejas efektīvu integrēšanu formālajā izglītībā un vai šī pieeja patiesi sniedz ieguldījumu PMP mazināšanā.

Globālās pilsonības izglītības kompetences ir daļa no progresīvas mācību programmas augstākajā pedagoģiskajā izglītībā. Projekta “DROP IN” komandas mērķis ir aplūkot mācībās gūto zināšanu jaudu plašākā - “mācīšanas zināšanu” - perspektīvā.

Šī ziņojuma rezultāti ir pozitīvi un daudzsoļi mūsu inovatīvās pieejas turpināšanai nākamajās projekta fāzēs, paplašinot pedagogu prasmes un mazinot PMP rādītājus.

Izvantotie avoti:

Saite uz oficiālo dokumentu par dzīvei nepieciešamajām prasmēm

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Labadie, Crochu, 2018 <https://injep.fr/wp-content/uploads/2018/08/IAS16-renforcement-des-compe%CC%81tences.pdf>

Wals, 2015; Wals and Lenglet, 2016).

www.drop-in.eu

pistes solidaires

CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI

Līdzfinansē
Eiropas Savienības programma
"Erasmus+"

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas sagatavošanai nav uzskatāms par satura apstiprinājumu, kas atspoguļo tikai autoru viedokļus, un Komisija nevar būt atbildīga par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu.